

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri uyarınca Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet YILMAZ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump, 7 Temmuz 2026 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile gerçekleştirdiği görüşme sırasında ve görüşmenin ardından yaptığı açıklamalarda; Türkiye'nin dış politikası, İran savaşı, Türkiye-ABD ilişkileri, Rahip Andrew Brunson'ın serbest bırakılması ve F-35 savaş uçakları konusunda son derece ciddi iddia ve değerlendirmelerde bulunmuştur.

Trump, Türkiye'nin, Amerika Birleşik Devletleri'ne sadık olması beklenen bazı ülkelere daha sadık davrandığını ileri sürmüştür; ABD'nin İran savaşı sırasında bazı NATO ülkelerinden beklediği desteği göremediğini, buna karşılık Türkiye'nin Washington yönetimine önemli ölçüde yardımcı olduğunu ifade etmiştir.

Trump, bir başka açıklamasında ise Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İran savaşına katılmak istediğini, Türkiye'nin savaşa girmesi hâlinde karşı tarafta yer alacağını, ancak kendisinin Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan savaşa katılmamasını istediğini ve Türkiye'nin bu talebe uyduğunu ileri sürmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsız ve egemen bir devlet olarak başka bir devlete "sadakat" kavramı üzerinden tanımlanması son derece rahatsız edicidir. Söz konusu açıklamanın yalnızca diplomatik bir nezaketsizlik olarak değerlendirilmesi mümkün değildir. Trump'ın ifadeleri, Türkiye ile Amerika Birleşik Devletleri arasında kamuoyuna ve Türkiye Büyük Millet Meclisine açıklanmayan askerî, siyasi, diplomatik, istihbarî veya lojistik mutabakatlar bulunup bulunmadığı sorusunu gündeme getirmektedir.

Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca savaş hâli ilanına, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine ve yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İran savaşına katılmayı değerlendirdiği ve bu düşünceden ABD Başkanının talebi üzerine vazgeçtiği yönündeki iddia doğru ise bu durum, Türkiye Büyük Millet Meclisinin anayasal yetki ve iradesi dışında ciddi askerî hazırlıklar ve siyasi görüşmeler yapıldığı anlamına gelecektir.

Trump, aynı görüşmeler sırasında yaklaşık sekiz yıl önce serbest bırakılan Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı Rahip Andrew Brunson konusunu da yeniden gündeme getirmiş;

Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan yalnızca bir talepte bulunduğunu ve Brunson'ın bunun üzerine serbest bırakıldığını söylemiştir. Bu açıklama, Türkiye'de yargının bağımsızlığı ve mahkeme kararlarının siyasi pazarlıklarla yönlendirilip yönlendirilmediği konusunda yeniden ciddi tartışmalara yol açmıştır.

Trump, Türkiye'nin F-35 uçaklarını edinmesi konusunda ise kesin bir taahhütte bulunmamış, yalnızca bu konuyu değerlendireceklerini ifade etmiştir. Buna rağmen söz konusu açıklama, iktidara yakın bazı basın kuruluşları tarafından Türkiye'nin F-35 programına kesin olarak döneceği ve uçakların kısa süre içinde teslim edileceği şeklinde kamuoyuna sunulmuştur.

Türkiye, F-35 Müşterek Taarruz Uçağı Programı'nın ortaklarından biri olmuş; program kapsamında yaklaşık 1,4 milyar dolar ödeme yapmış ve Türk savunma sanayii şirketleri yüzlerce farklı parçanın üretimini üstlenmiştir. Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan S-400 hava savunma sistemi satın almasının ardından ABD yönetimi, Temmuz 2019'da Türkiye'yi F-35 programından çıkarma sürecini başlatmıştır.

ABD Kongresi tarafından kabul edilen 2020 Mali Yılı Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasası'nın 1245'inci maddesiyle, Türkiye S-400 sistemlerine sahip olduğu sürece F-35 uçaklarının Türkiye'ye transfer edilmesi yasaklanmıştır. Aralık 2020'de ise Savunma Sanayii Başkanlığına ve bazı Türk yetkililere CAATSA yaptırımları uygulanmıştır.

Bu nedenle CAATSA yaptırımlarının kaldırılması, Türkiye'nin F-35 programına kendiliğinden ve otomatik olarak dönmesini sağlamayacaktır. F-35 uçaklarının teslim edilebilmesi için S-400 meselesinin ABD hukukunda öngörülen şartlara uygun biçimde çözülmesi, ABD yönetiminin gerekli sertifikasyonu Kongreye sunması ve Kongreden kaynaklanan siyasi ve hukukî engellerin aşılması gerekmektedir.

Bloomberg tarafından yayımlanan ve isimsiz kaynaklara dayandırılan bir haberde, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Türkmenistan'da Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin ile yaptığı görüşmede S-400 sistemlerinin Rusya tarafından geri alınması ihtimalini gündeme getirdiği ileri sürülmüş; Kremlin ise söz konusu iddiayı reddetmiştir. Türk makamları tarafından bu iddiaya ilişkin kamuoyunu tatmin edecek ayrıntılı bir açıklama yapılmamıştır.

Yaklaşık 2,5 milyar dolar ödendiği belirtilen S-400 sistemlerinin operasyonel olarak kullanılıp kullanılmadığı, hangi şartlar altında Rusya'ya iade edilmesinin veya üçüncü bir ülkeye devredilmesinin değerlendirildiği ve böyle bir işlemin Türkiye'ye maliyetinin ne olacağı bilinmemektedir.

Türkiye, bir taraftan kullanamadığı ileri sürülen S-400 sistemlerine milyarlarca dolar ödemiş; diğer taraftan F-35 uçaklarını teslim alamamış, program kapsamında yaptığı yaklaşık 1,4 milyar dolarlık ödemenin akıbeti belirsiz kalmış, F-35 üretim zincirinde Türk sanayisine ayrılan 9 milyar doların üzerindeki tahmini üretim payını kaybetmiş, CAATSA yaptırımlarına maruz kalmış ve hava kuvvetlerinin yenilenme takviminde ciddi gecikmeler yaşamıştır.

Türkiye adına üretildiği bildirilen F-35 uçaklarının daha sonra hangi ülkelere veya kullanıcılara devredildiği, bu devirlerden elde edilen gelirlerin Türkiye'nin yaptığı ödemelerle ilişkilendirilip ilişkilendirilmediği ve Lockheed Martin, Pentagon veya ABD yönetimi ile herhangi bir tazminat, sözleşme ihlali, tahkim ya da mali uyuşmazlık yaşanıp yaşanmadığı açıklığa kavuşturulmamıştır.

F-35 programından çıkarılan Türk savunma sanayii şirketlerinin üretim yeterliliklerini, kalite sertifikalarını, teknik altyapılarını, yetişmiş insan kaynaklarını ve tedarik zinciri kabiliyetlerini ne ölçüde koruyabildikleri bilinmemektedir. Türkiye'nin yeniden programa dönmesi hâlinde eski üretim görevlerinin Türk şirketlerine verilip verilmeyeceği, bu şirketlerin üretim kabiliyetlerini sürdürebilip sürdüremeyecekleri ve Türkiye'nin yeniden ortak statüsüne mi, yoksa yalnızca müşteri statüsüne mi sahip olacağı konusunda da kamuoyuna açıklanmış herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Millî Muharip Uçak KAAN'ın ilk bloklarında Amerikan üretimi F110 motorlarının kullanılması planlanmaktadır. Ancak söz konusu motorlara ilişkin ihracat izinlerinin kesin olarak alınıp alınmadığı, kaç motorun hangi teslimat takvimiyle tedarik edileceği ve muhtemel gecikmelerin KAAN'ın seri üretim takvimini nasıl etkileyeceği açıklanmamıştır. KAAN'ın millî motorla ilk uçuş tarihi ile millî motorlu ilk seri üretim uçağın Türk Hava Kuvvetleri envanterine giriş takvimi de stratejik öneme sahip konulardır.

Bütün bu gelişmelerin yanı sıra Türkiye'de eleştirel yayın yapan bazı basın kuruluşlarının Erdoğan-Trump görüşmesine ve ilgili basın toplantılarına akredite edilmediği, buna karşılık iktidara yakın yayın kuruluşlarının toplantılara geniş biçimde kabul edildiği görülmüştür. Kamu adına görev yapan basın mensuplarının siyasi görüşleri veya yayın politikaları nedeniyle uluslararası toplantılardan dışlanması basın özgürlüğü, çoğulculuk ve toplumun doğru bilgiye erişim hakkı bakımından ayrıca açıklanması gereken bir durumdur.

Bu bağlamda aşağıdaki sorularımın cevaplandırılması önem arz etmektedir.

SORULAR

1. ABD Başkanı Donald Trump'ın, Türkiye'nin Amerika Birleşik Devletleri'ne sadık olması beklenen bazı ülkelerden daha sadık davrandığı yönündeki açıklamasına Cumhurbaşkanlığı veya Dışişleri Bakanlığı tarafından diplomatik kanallardan itiraz edilmiş midir?
2. Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsız ve egemen bir devlet olarak başka bir devlete "sadakat" kavramı üzerinden tanımlanması Hükûmetiniz tarafından kabul edilmekte midir?
3. Trump'ın "sadakat" olarak nitelendirdiği Türk Hükûmetine ait karar, yardım veya faaliyetler nelerdir?
4. ABD Başkanı bu ifadeyi kullanırken Türkiye ile yapılmış hangi görüşme, taahhüt veya mutabakatlara dayanmaktadır?
5. Türkiye, ABD ve İsrail'in İran'a karşı yürüttüğü savaş sırasında Amerika Birleşik Devletleri'ne herhangi bir askerî, siyasi, diplomatik, lojistik, teknik veya istihbarî destek sağlamış mıdır?
6. Böyle bir destek sağlanmışsa kapsamı, süresi, hukukî dayanağı ve Türkiye'ye maliyeti nedir?

7. Türkiye'deki hava üsleri, limanlar, radar sistemleri, askerî tesisler veya Türk hava sahası, ABD'nin İran'a yönelik operasyonlarında doğrudan ya da dolaylı olarak kullanılmış mıdır?
8. İncirlik Hava Üssü, Kürecik Radar Üssü veya Türkiye'de bulunan diğer NATO ve ABD tesislerinden İran'a yönelik operasyonlarda yararlanılmış mıdır?
9. Türkiye üzerinden ABD'ye veya müttefiklerine askerî personel, silah, mühimmat, yakıt, istihbarat ya da lojistik malzeme aktarılmış mıdır?
10. İran'a ilişkin radar, erken uyarı veya istihbarat verileri ABD ya da İsrail makamlarıyla paylaşılmış mıdır?
11. Türkiye'nin ABD'ye sağladığı ileri sürülen destek konusunda Türkiye Büyük Millet Meclisine neden bilgi verilmemiştir?
12. ABD Başkanı Trump, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İran savaşına katılmak istediğini hangi bilgiye veya görüşmeye dayanarak ileri sürmüştür?
13. Cumhurbaşkanı Erdoğan, İran savaşına askerî olarak müdahil olma ihtimalini ABD Başkanı Trump veya başka bir yabancı devlet başkanıyla görüşmüş müdür?
14. Türk Silahlı Kuvvetlerine İran savaşına katılmaya yönelik herhangi bir hazırlık, planlama, konuşlanma veya harekât emri verilmiş midir?
15. İran'ın yanında veya İsrail'e karşı savaşa girilmesi ihtimali; Türk Silahlı Kuvvetleri, Millî Güvenlik Kurulu ya da Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulunda değerlendirilmiş midir?
16. Böyle bir askerî seçenek değerlendirilmişse Türkiye Büyük Millet Meclisinin Anayasa'nın 92'nci maddesinden kaynaklanan yetkisi neden devreye sokulmamıştır?
17. Trump'ın, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın savaşa katılmak istediği ancak kendi talebi üzerine bu düşünceden vazgeçtiği yönündeki iddiası doğru mudur?
18. Türkiye Cumhuriyeti'nin savaşa girip girmeme kararının yabancı bir devlet başkanının talebi veya yönlendirmesiyle belirlendiği izlenimini doğuran bu açıklamaya neden resmî cevap verilmemiştir?
19. Cumhurbaşkanı Erdoğan ile ABD Başkanı Trump arasında İran savaşı konusunda kaç telefon görüşmesi ve kaç yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir?
20. Bu görüşmelerde Trump tarafından Türkiye'ye hangi talepler iletilmiş, Türkiye tarafından hangi taahhütlerde bulunulmuştur?
21. ABD'nin İran savaşında desteklenmesi karşılığında Türkiye'ye F-35 uçakları, CAATSA yaptırımları, Suriye, savunma sanayii veya başka bir konuda herhangi bir vaatte bulunulmuş mudur?
22. İran savaşı sırasında ABD'ye verildiği ileri sürülen destek ile CAATSA yaptırımlarının kaldırılması ve F-35 konusunun yeniden gündeme getirilmesi arasında herhangi bir bağlantı bulunmakta mıdır?

23. İran savaşı sırasında ABD'ye verildiği ileri sürülen destek karşılığında Türkiye herhangi bir askerî, siyasi, ekonomik veya diplomatik kazanım elde etmiş midir?
24. Trump'ın Türkiye'nin yardımlarına ilişkin açıklamasının ardından İran makamları Türk Hükûmetinden izahat istemiş midir?
25. Bu açıklamaların Türkiye-İran ilişkileri ve Türkiye'nin bölgesel güvenliği bakımından oluşturduğu risklere ilişkin herhangi bir değerlendirme yapılmış mıdır?
26. ABD Başkanı Trump'ın Rahip Andrew Brunson'ın kendi talebi üzerine serbest bırakıldığı yönündeki açıklaması doğru mudur?
27. Brunson'ın serbest bırakılmasından önce Trump veya ABD makamları Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan bu yönde doğrudan bir talepte bulunmuş mudur?
28. Brunson'ın tahliyesi ve serbest bırakılması sürecinde Cumhurbaşkanlığı, Dışişleri Bakanlığı veya Adalet Bakanlığı tarafından yargı makamlarıyla herhangi bir temas kurulmuş mudur?
29. Trump'ın Brunson'ın serbest bırakılmasını doğrudan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kararına bağlayan açıklaması, Türk yargısının bağımsızlığı bakımından nasıl değerlendirilmektedir?
30. Trump'ın Brunson meselesini Türkiye üzerinde bir siyasi baskı aracı olarak kullanmasına neden resmî bir cevap verilmemektedir?
31. Türkiye'nin F-35 programı kapsamında bugüne kadar yaptığı toplam ödeme ne kadardır?
32. Bu ödemenin ne kadarı uçak bedeli; ne kadarı program ortaklığı, eğitim, altyapı, bakım, teknik destek ve diğer kalemler için yapılmıştır?
33. Türkiye adına üretilen F-35 uçaklarının sayısı kaçtır ve bu uçaklar hâlen nerede bulunmaktadır?
34. Türkiye adına üretilen F-35 uçaklarının her biri hangi ülkeye veya kullanıcıya devredilmiştir?
35. Söz konusu uçakların başka ülkelere veya kullanıcılara devredilmesinden ABD yönetimi, Pentagon veya üretici firma ne kadar gelir elde etmiştir?
36. Bu devirlerden elde edilen gelir, Türkiye'nin daha önce yaptığı yaklaşık 1,4 milyar dolarlık ödemeden herhangi bir şekilde mahsup edilmiş midir?
37. Türkiye'nin yaptığı yaklaşık 1,4 milyar dolarlık ödemenin iadesi amacıyla ABD makamlarına resmî talepte bulunulmuş mudur?
38. Böyle bir talepte bulunulmuşsa ABD yönetiminin cevabı ne olmuştur?
39. Türkiye'nin yaptığı ödemenin faiz ve enflasyon etkisi dâhil güncel değeri hesaplanmış mıdır?
40. Türkiye adına üretilen ancak teslim edilmeyen uçakların mülkiyetine ilişkin ABD makamlarıyla herhangi bir hukukî süreç yürütülmekte midir?

41. Türkiye'nin F-35 programından çıkarılması ve sipariş edilen uçakların teslim edilmemesi nedeniyle ABD Hükûmeti, Pentagon veya Lockheed Martin ile herhangi bir tazminat, tahkim, sözleşme ihlali ya da mali uyuşmazlık yaşanmış mıdır?
42. Böyle bir uyuşmazlık yaşanmışsa bugüne kadar hangi hukukî ve diplomatik girişimlerde bulunulmuştur?
43. Herhangi bir tahkim veya dava süreci başlatılmışsa uyuşmazlığın konusu, talep edilen tazminat miktarı, görevli merci ve sürecin mevcut aşaması nedir?
44. Türkiye'nin F-35 programından çıkarılması nedeniyle Türk savunma sanayiinin kaybettiği toplam üretim, yatırım ve ihracat geliri ne kadardır?
45. F-35 üretim zincirinden çıkarılan Türk savunma sanayii şirketlerinin sayısı kaçtır?
46. Türk savunma sanayii şirketlerinin F-35 programından çıkarılmaları nedeniyle kaybettikleri ihracat, istihdam, yatırım ve sözleşme tutarları firma bazında hesaplanmış mıdır?
47. Böyle bir hesaplama yapılmışsa firma bazında kaybedilen iş hacmi, ihracat geliri, yatırım ve istihdam miktarı nedir?
48. Türk şirketlerinin üretmekte olduğu kaç farklı F-35 parçasının üretimi başka ülkelere aktarılmıştır?
49. Türkiye'nin F-35 üretim zincirinden çıkarılması sonucunda hangi Türk firmalarının üretim görevleri, hangi ülkelerdeki hangi firmalara devredilmiştir?
50. Türkiye'nin F-35 programından çıkarılması nedeniyle bugüne kadar kaybedilen teknoloji transferi, mühendislik bilgi birikimi, yetişmiş insan gücü ve kurumsal kapasiteye ilişkin ekonomik ve teknik bir etki analizi yapılmış mıdır?
51. Böyle bir analiz yapılmışsa teknoloji, insan kaynağı, ihracat ve yatırım kaybının ekonomik karşılığı ne kadar olarak hesaplanmıştır?
52. F-35 üretim zincirinden çıkarılan Türk savunma sanayii şirketlerinin yeniden programa alınmaları hâlinde üretim kabiliyetlerini koruyup koruyamayacaklarına ilişkin Savunma Sanayii Başkanlığı tarafından teknik bir değerlendirme yapılmış mıdır?
53. Bu değerlendirmede şirketlerin üretim sertifikaları, kalite yeterlilikleri, tedarik zinciri kabiliyetleri, teknik altyapıları, makine parkları ve uzman personel kapasiteleri incelenmiş midir?
54. Söz konusu şirketlerin üretim sertifikaları ve kalite yeterlilikleri hâlen geçerli midir?
55. Türk şirketlerinin daha önce ürettikleri parçaların üretimine yeniden başlayabilmeleri için gerekli yatırım, süre ve yeniden sertifikasyon ihtiyacı hesaplanmış mıdır?
56. Savunma Sanayii Başkanlığı tarafından Türk şirketlerinin F-35 üretim zincirine yeniden dönme kapasitesine ilişkin bir rapor hazırlanmışsa bu raporun sonuçları nelerdir?
57. Türkiye'nin yeniden F-35 programına alınması hâlinde Türk şirketlerine eski üretim paylarının yeniden verileceğine ilişkin ABD makamlarından alınmış yazılı bir güvence bulunmakta mıdır?

58. Türkiye'nin F-35 programına yeniden dönmesi hâlinde eski ortak statüsüne mi döneceği, yoksa yalnızca müşteri statüsünde mi yer alacağı ABD makamlarınca Türk tarafına bildirilmiş midir?
59. Türkiye'nin eski program ortağı statüsünü yeniden kazanması için hangi siyasi, hukukî, askerî ve teknik şartlar ileri sürülmektedir?
60. ABD Başkanı Trump'ın F-35 satışını değerlendireceklerini söylemesi dışında, Türkiye'ye F-35 uçağı verileceğine ilişkin yazılı veya bağlayıcı herhangi bir taahhüt bulunmakta mıdır?
61. Trump yönetimi, F-35 konusunda Türk makamlarına hangi şartları iletmiştir?
62. CAATSA yaptırımlarının kaldırılması amacıyla ABD yönetimi tarafından başlatılmış resmî bir süreç bulunmakta mıdır?
63. CAATSA yaptırımlarının hangi tarihte ve hangi hukukî yöntemle kaldırılması beklenmektedir?
64. CAATSA yaptırımlarının kaldırılmasının, 2020 Mali Yılı Ulusal Savunma Yetkilendirme Yasası'nın 1245'inci maddesindeki F-35 transfer yasağını kendiliğinden kaldırmayacağı Hükûmetinizce kabul edilmekte midir?
65. ABD yönetiminin, Türkiye'nin artık S-400 sistemlerine sahip olmadığına ve bu sistemleri işletmediğine ilişkin Kongreye sertifikasyon sunması gerektiği doğru mudur?
66. S-400 sistemlerinin Türkiye'de yalnızca kullanılmaması ABD hukukundaki şartların karşılanması bakımından yeterli midir, yoksa sistemlerin Türkiye'nin mülkiyetinden ve topraklarından tamamen çıkarılması mı istenmektedir?
67. ABD Kongresinde F-35 satışına karşı bulunan iki partili muhalefetin aşılması amacıyla hangi çalışmalar yürütülmektedir?
68. ABD Kongresinin F-35 satışına itiraz etmesi hâlinde Türkiye'nin alternatif savaş uçağı tedarik ve kuvvet planlaması nedir?
69. Türkiye'nin yeniden F-35 programına alınması hâlinde, daha önce program kapsamında yaptığı yaklaşık 1,4 milyar dolarlık ödeme yeni sözleşme bedelinden mahsup edilecek midir?
70. Türkiye'nin programdan çıkarılması nedeniyle olduğu belirtilen yaklaşık 9 milyar dolarlık üretim kaybının telafisi amacıyla ABD makamlarından herhangi bir tazminat veya alternatif sanayi paketi talep edilmiş midir?
71. Böyle bir talepte bulunulmuşsa ABD makamlarının cevabı ne olmuştur?
72. KAAAN'ın ilk bloklarında kullanılması planlanan F110 motorlarının tedarik süreci hangi aşamadadır?
73. F110 motorlarının tedariki için ABD Kongresi ve ABD yönetimi nezdinde gerekli bütün ihracat izinleri ve lisanslar kesin olarak alınmış mıdır?
74. İhracat izinleri alınmışsa kaç adet F110 motoru için, hangi teslimat takvimiyle, hangi maliyetle ve hangi kullanım şartları altında lisans verilmiştir?

75. Motorlara ilişkin ihracat izni, son kullanıcı taahhüdü, üçüncü ülkelere satış, teknoloji transferi, bakım veya yeniden ihracat konularında herhangi bir sınırlama getirilmiş midir?
76. F110 motorlarının ihracat izinleri veya tedarik sürecinde henüz tamamlanmamış bir aşama bulunuyorsa bunun gerekçesi nedir?
77. F110 motorlarının tedarikinde yaşanan veya yaşanabilecek gecikmeler, KAAN'ın prototip, test, seri üretim ve Türk Hava Kuvvetlerine teslimat takvimini nasıl etkileyecektir?
78. KAAN'ın seri üretim takviminin F110 motorlarının tedarik sürecindeki muhtemel gecikmelerden etkilenmemesi için alternatif motor veya alternatif tedarik planı hazırlanmış mıdır?
79. Alternatif motor veya tedarik planı hazırlanmışsa hangi motorlar ve hangi üreticiler değerlendirilmektedir?
80. KAAN'ın yabancı motorlara ve yabancı devletlerin ihracat izinlerine bağımlı kalmasının millî güvenlik ve savunma sanayii bakımından oluşturduğu risklere ilişkin bir değerlendirme yapılmış mıdır?
81. KAAN için geliştirilen millî motor projesi hangi aşamadadır?
82. KAAN'ın millî motorla ilk uçuşunun hangi tarihte gerçekleştirilmesi planlanmaktadır?
83. Millî motorlu ilk seri üretim KAAN uçağının Türk Hava Kuvvetleri envanterine hangi tarihte girmesi öngörülmektedir?
84. Millî motorun geliştirme, test, sertifikasyon ve seri üretim takviminde herhangi bir gecikme yaşanmış veya öngörülmekte midir?
85. Millî motor projesi için bugüne kadar ne kadar kamu kaynağı harcanmış ve projenin tamamlanabilmesi için ne kadar ilave kaynağa ihtiyaç duyulmaktadır?
86. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkmenistan'da Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin'e S-400 sistemlerinin Rusya'ya iade edilmesini teklif etmiş midir?
87. Bloomberg tarafından yayımlanan söz konusu haber doğru mudur?
88. Kremlin'in bu iddiayı reddetmesine karşılık Türk makamları neden ayrıntılı bir açıklama yapmamıştır?
89. S-400 sistemlerinin Rusya'ya iadesi amacıyla resmî veya gayriresmî herhangi bir görüşme yapılmış mıdır?
90. Sistemlerin üçüncü bir ülkeye devredilmesi veya Türkiye dışında muhafaza edilmesi seçeneği ABD makamlarıyla görüşülmüş müdür?
91. Üçüncü ülke seçeneği görüşülmüşse hangi ülkeler gündeme gelmiştir?
92. S-400 sistemlerinin Rusya'ya iade edilmesi hâlinde ödenen satın alma bedelinin tamamının veya bir kısmının Türkiye'ye geri verilmesi konusunda Rusya'dan herhangi bir güvence alınmış mıdır?

93. S-400 sistemleri için satın alma bedeli, kredi faizi, bakım, eğitim, altyapı, personel ve diğer kalemler dâhil olmak üzere toplam ne kadar ödeme yapılmıştır?
94. S-400 sistemleri bugüne kadar kaç kez test edilmiş ve kaç gün operasyonel olarak kullanılmıştır?
95. S-400 sistemleri hâlen aktif, görev yapabilir ve harbe hazır durumda mıdır?
96. Sistemler operasyonel olarak kullanılmıyorsa bunun nedeni teknik yetersizlik, NATO sistemleriyle uyumsuzluk, ABD baskısı veya siyasi karar mıdır?
97. S-400 sistemlerinin NATO hava savunma ağına veya Türkiye'nin millî komuta-kontrol sistemine entegre edilmesi mümkün olmuş mudur?
98. S-400 sistemlerinin Türkiye'nin hava savunmasına bugüne kadar sağladığı ölçülebilir katkı nedir?
99. Yaklaşık 2,5 milyar dolar ödendiği belirtilen sistemlerin kullanılmaması, iade edilmesi veya üçüncü bir ülkeye devredilmesi hâlinde ortaya çıkacak kamu zararı hesaplanmış mıdır?
100. S-400 alım kararı verilmeden önce F-35 programından çıkarılma, CAATSA yaptırımlarına maruz kalma ve NATO sistemleriyle uyumsuzluk ihtimallerini içeren kapsamlı bir risk analizi yapılmış mıdır?
101. Türk Silahlı Kuvvetleri, Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Savunma Sanayii Başkanlığı S-400 alımına ilişkin hangi görüşleri bildirmiştir?
102. S-400 alımının F-35 programına, Türk savunma sanayiine ve Hava Kuvvetlerinin modernizasyonuna toplam maliyeti kaç dolardır?
103. Kullanılmayan S-400 sistemleri, teslim alınamayan F-35 uçakları, geri alınamayan ödemeler, kaybedilen üretim payı ve alternatif savaş uçağı alımları birlikte değerlendirildiğinde Türkiye'nin toplam kaybı ne kadardır?
104. Bu stratejik kararların alınmasında sorumluluğu bulunan kamu görevlileri hakkında herhangi bir idarî, mali veya askerî inceleme başlatılmış mıdır?
105. Erdoğan-Trump görüşmeleri kapsamındaki basın toplantılarına Türkiye'den hangi medya kuruluşları ve gazeteciler akredite edilmiştir?
106. Halk-TV ve diğer eleştirel yayın yapan medya kuruluşlarının söz konusu toplantılara akredite edilmediği doğru mudur?
107. Akreditasyon başvurusu reddedilen medya kuruluşları ile gazetecilerin isimleri ve başvurularının reddedilme gerekçeleri nelerdir?
108. Akreditasyon kararları Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, toplantının ev sahibi ülke makamları veya ABD makamlarından hangisi tarafından verilmiştir?
109. Gazetecilerin akreditasyonunda yayın kuruluşlarının iktidara yakınlığı veya Hükûmete yönelik eleştirel yayın politikaları dikkate alınmış mıdır?

46966

110. Toplantılara kabul edilen Türk gazetecilerin soruları önceden Cumhurbaşkanlığı makamına bildirilmiş veya onaylatılmış mıdır?
111. Eleştirel sorular yöneltebilecek basın kuruluşlarının dışlanması, toplumun doğru ve çoğulcu bilgiye erişim hakkının engellenmesi anlamına gelmemekte midir?
112. Reuters muhabirinin F-35 uçaklarına, Yunan gazetecinin ise Mavi Vatan ve “casus belli” kararına ilişkin sorularına Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın açık ve ayrıntılı cevap vermediği yönündeki değerlendirmelere cevabınız nedir?
113. Trump’ın Türkiye’nin sadakati, İran savaşına katılma niyeti, Brunson’ın serbest bırakılması ve F-35 uçakları hakkındaki açıklamalarına ilişkin Cumhurbaşkanlığınca kapsamlı bir tutanak veya açıklama yayımlanacak mıdır?
114. Türkiye’nin dış politika ve millî güvenlik kararlarının Türkiye Büyük Millet Meclisinin, kamuoyunun ve bağımsız basının bilgisi dışında, şahsi liderler arası ilişkiler üzerinden yürütülmesini önlemek amacıyla hangi kurumsal tedbirler alınacaktır?